

**«ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԿ**

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

Հետազոտության թեման՝ Սովորողների մոտ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման և համագործակցային կարողությունների ծնավորման ձևերը

Ինքնաստուգում և ինքնավերահսկում

Մաթեմատիկ, հետազոտող ուսուցիչ՝ Գայանե Աբգարյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ,

Հ. ճգնավորյանի անվան N5 հիմն. դպրոց

Երևան 2023

Բովանդակություն

1. Ներածություն - էջ 3
2. Սովորողների մոտ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման և համագործակցային կարողությունների ձևավորման ձևերը – էջ 4-15
3. Ինքնաստուգում և ինքնավերահսկում – էջ 15-21
4. Եզրակացություն – էջ 22
5. Օգտագործված գրականության ցանկ – էջ 23

Ներածություն

Ուսումնական գործունեությունը բովանդակությամբ բարդ է և դպրոցականների համար միանգամից չի ձևավորվում և նույնը չէ: Սկզբում մեծ ջանք է պահանջվում, որպեսզի ուսուցչի ղեկավարությամբ համակարգված աշխատանքի ընթացքում աշակերտը ներգրավվի ուսման մեջ: Այս գործընթացի բարդությունը, ըստ Վ.Վ. Դավիդովի վկայում այն մասին, որ նույնիսկ կրթական գործունեության նպատակային, հատուկ կազմակերպված ձևավորման պայմաններում այն ոչ բոլոր երեխաների մոտ է զարգանում:

Դպրոցը պետք է ուրախություն պատճառի դպրոցականին. Դա պայմանավորված է ոչ միայն երեխաների նկատմամբ մարդասիրական վերաբերմունքով, այլ նաև հաջողակ կրթական գործունեության նկատմամբ հոգատարությամբ: Ուսուցչի խնդիրն է «բացել երեխայի սիրտը», արթնացնել նրա ցանկությունը՝ սովորելու նոր նյութ և սովորել աշխատել դրա հետ: Դրա համար ուսուցիչը պետք է լավ իմանա երեխաների հոգեբանական առանձնահատկությունները, կարողանա հասկանալ յուրաքանչյուր երեխայի անհատականությունը և գտնել ուսուցման և ճանաչողական մոտիվացիայի ձևավորման համապատասխան մեթոդներ, ինչպես նաև կազմակերպել սովորողների ինքնուրույն աշխատանքը:

Կրթական գործունեությունը, ըստ Վ.Վ. Դավիդովի, կատարում է կրկնակի սոցիալական գործառույթ. Որպես անհատի գործունեության ձև, դա նրա մտավոր զարգացման պայմանն ու միջոցն է, որը նրան ապահովում է տեսական գիտելիքների յուրացմամբ, դրանով իսկ զարգացնելով այդ գիտելիքի մեջ բյուրեղացած հատուկ կարողությունները: Հոգեկան զարգացման որոշակի փուլում (տարրական դպրոցական տարիքում) անհատականության ձևավորման գործում առաջատար դեր է խաղում կրթական գործունեությունը: Որպես երեխայի և մեծահասակների միջև սոցիալապես ստանդարտացված համագործակցության ձև, կրթական գործունեությունը երիտասարդ սերունդներին սոցիալական հարաբերությունների համակարգում ընդգրկելու հիմնական միջոցներից է բաց կոլեկտիվ գործունեության մեջ, որի ընթացքում ցանկացած կոլեկտիվի հիմքում ընկած են արժեքներն ու նորմերը:

**Սովորողների մեջ ինքնուրույնություն, նախաձեռնություն և
ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը առարկայի
դասավանդման ընթացքում**

Ուսուցման մեջ անկախությունն առանձնահատուկ նշանակություն ունի, որտեղ այն ամենավառ արտահայտությունն է գտնում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի գործընթացում: Սովորողների ինքնուրույն աշխատանքը մանկավարժության մեջ հասկացվում է որպես ուսուցման և ինքնակրթության մեթոդներից մեկը, որը նախապայման է հանդիսանում տարբեր մեթոդների միմյանց հետ դիդակտիկ կապի համար: Հայտնի գիտնական Բ.Պ.ի սահմանման համաձայն. Էսիպովան անկախ աշխատանքն սովորողների աշխատանքն է, որն իրականացվում է առանց ուսուցչի անմիջական մասնակցության, բայց նրա հանձնարարությամբ՝ դրա համար հատուկ հատկացված ժամանակում: Մինևույն ժամանակ, սովորողները գիտակցաբար ձգտում են հասնել առաջադրանքում դրված նպատակին՝ ցույց տալով իրենց ջանքերը և այս կամ այն ձևով բացահայտելով իրենց մտավոր կամ ֆիզիկական գործողությունների արդյունքները:

Մանկավարժական գործընթացում զգալի տեղ են գրավում ինքնուրույն աշխատանքի մեթոդները, ինչը բազմիցս ընդգծել են անցյալի հայտնի ուսուցիչները: Այսպիսով, Կ.Դ. Ուշինսկին պնդում էր, որ միայն ինքնուրույն աշխատանքը պայմաններ է ստեղծում սովորողների մտածողության խորը տիրապետման և զարգացման համար, իսկ Պ.Ֆ. Կապտերևն ասաց, որ դպրոցը բարելավելու յուրաքանչյուր նոր քայլ ինքնակրթության սկզբունքների կիրառումն է երիտասարդների դպրոցական կրթության մեջ:

Անկասկած, ինքնուրույն աշխատանքն առաջին պլան է մղում սովորողների գործունեությունը, իսկ ոսովորողն ինքը՝ որպես ակտիվ ստեղծագործ անձնավորություն, հանդիսանում է նրա մշակույթի, էրուդիցիայի ու ապագա գործունեության կերտողը: Սովորողների անհատականության գործունեությունը դրսևորվում է ինքնուրույն աշխատանքի նպատակներ դնելու, այն պլանավորելու, մեթոդների որոշման, ինքնամոբիլիզացիայի և ինքնատիրապետման, արդյունքների գնահատման մեջ: Սովորողների ինքնուրույն աշխատանքը պահանջում է ինտենսիվ

մտածողություն, տարբեր ճանաչողական առաջադրանքների լուծում, նշումների կատարում, ուսումնական տեղեկատվության ըմբռնումն ու մտապահումը և այլն:

Անկախ աշխատանքը կարևոր գործոն է սովորողների առաջիկա գործունեությանը տեսական և գործնական նախապատրաստման, անհրաժեշտ գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների, բարոյական և մտավոր որակների ձևավորման համար: Ժամանակակից պայմաններում մեծացել է հենց աշակերտի պատասխանատվության նշանակությունը թե՛ կրթական գործունեության, թե՛ նրա հայացքի, գիտելիքների, թե՛ կոնկրետ առարկայական, թե՛ ընդհանուր բովանդակության զարգացման համար: Գիտելիքը ինքնուրույն ձեռքբերման ցանկությունն է, որ պետք է ամեն կերպ խրախուսվի բոլոր կրթական համակարգերում:

Այն մեծ նշանակություն ունի ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունների զարգացման գործընթացում: Աշխատանքի արդյունավետությունը կախված է բազմաթիվ արտաքին և ներքին գործոններից՝ դրա առաջադրանքների բովանդակությունից և բարդությունից, ավագ ընկերների առաջնորդությունից, վերապատրաստվողների գիտելիքների մակարդակից և ընդհանուր զարգացումից, նրանց ինտելեկտուալ գիտելիքներից և հմտություններից, շարժառիթներից և վերաբերմունքից, մեթոդներից և տեխնիկայից:

Սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի արդյունավետության կենտրոնական պայմանը դրա նպատակների և մեթոդների խորը գիտակցումն է, սեփական անձի գիտակցումը որպես անձի, ով ինքն է ղեկավարում, կազմակերպում և վերահսկում ուսումնական գործընթացը և այլն:

Ինքնուրույն աշխատանքի հմտության ձևավորման այս փուլերն ուղղված են միայն այս գործընթացի ընդհանուր ընթացքին: Ինքնուրույն աշխատանքի յուրաքանչյուր տեսակի առնչությամբ հաշվի են առնվելու որոշակի տեսակի գործունեության զուտ անհատական կողմերը: Ավելի կոնկրետ օրինակի համար ավելի մանրամասն անդրադառնանք այնպիսի ինքնուրույն աշխատանքային հմտության ձևավորմանը, ինչպիսին դասագրքով ինքնուրույն աշխատանքն է:

Էությունը *ինքնուրույն աշխատանք դասագրքի հետ* կայանում է նրանում, որ նոր գիտելիքների յուրացումն իրականացվում է յուրաքանչյուր սովորողի կողմից ինքնուրույն՝ դասագրքի նյութի մտածված ուսումնասիրության և դրանցից բխող փաստերի, օրինակների և տեսական եզրակացությունների իրազեկման միջոցով: Այս

տեսակի ինքնուրույն աշխատանքի հիմնական բնութագրիչները սովորողի «նյութի ինքնուրույն տիրապետումն է և սովորողների գրքի հետ աշխատելու կարողության ձևավորումը»: Դասագրքով ինքնուրույն աշխատելու հմտության ձևավորումը բավականին բարդ գործունեություն է: Դա հնարավոր է միայն համապատասխան պայմանների առկայության դեպքում: Ավելի մանրամասն անդրադառնանք դասագրքով ինքնուրույն աշխատելու հմտության ձևավորման գործընթացին:

1. Ինքնուրույն ուսումնասիրության համար թեմայի ընտրությունը էական է դասագրքով ինքնուրույն աշխատելու հմտության ձևավորման համար: Ինչպես գիտեք, սովորողները չեն կարողանա յուրացնել բոլոր թեմաները առանց ուսուցչի նախնական աշխատանքի և մանրամասն բացատրությունների: Ուսուցիչը կարող է ինքնուրույն աշխատանքի համար ընտրել միայն այն թեմաները, որոնք սովորողները կարող են ինքնուրույն սովորել (առանց ուսուցչի օգնության):

Ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունների ձևավորման մեթոդաբանության խնդիրը արդիական է բոլոր դպրոցական առարկաների ուսուցիչների համար, այդ թվում՝ ինձ: Դրա լուծումը կարևոր է նաև այն տեսանկյունից, որ դպրոցական մաթեմատիկայի կրթության ժամանակակից բովանդակությունը հաջողությամբ յուրացնելու համար անհրաժեշտ է բարձրացնել ուսումնական գործընթացի արդյունավետությունը՝ սովորողների ինքնուրույն գործունեության բարձրացման ուղղությամբ: Եվ որքան բարձր լինի սովորողների անկախության մակարդակը, այնքան արդյունավետ կլինի նրանց ուսումնական գործունեությունը: Ուսումնական գործունեության մեջ անկախության ձևավորումը նախապայման է այս որակի դրսևորման այլ տեսակի գործունեության մեջ, ոչ միայն նրանց մեջ, որոնցում ներկա ժամանակ ներգրավված է սովորողը, այլև նրանց մեջ, որոնք ապագայում նրան են սպասում:

Պրակտիկան ցույց է տալիս, որ մաթեմատիկա դասավանդելիս անհրաժեշտ է զգալի ուշադրություն դարձնել սովորողների ինքնուրույն աշխատանքին: Առանց դրա մաթեմատիկայի ծրագրային նյութի յուրացում չի կարող լինել: Միայն տարբեր վարժությունների կատարման ժամանակ է համախմբվում մաթեմատիկական հասկացությունները, զարգանում են հաշվողական հմտություններ, ձեռք է բերվում երկրաչափական կառուցվածքների կարողություն, զարգանում է սովորողների տարածական ներկայացումը, գիտելիքները գործնականում կիրառելու

կարողությունը, խնդիրները լուծելու նրանց փորձը: Մաթեմատիկայում ինքնուրույն աշխատանք կատարելու գործընթացում սովորողների մոտ ձևավորվում է ուշադրություն, հիշողություն, իրենց վարկածներն ու ենթադրությունները հիմնավորելու ցանկությունը, նախաձեռնությունը:

Ցանկացած ինքնուրույն աշխատանքի առանցքը խնդիր է, որը ծառայում է որպես սովորողի ինքնուրույն ճանաչողական գործունեության սկիզբ: Եվ դա սահմանում է ինքնուրույն աշխատանքը, որպես ուսուցչի կողմից կազմակերպված սովորողների ցանկացած ակտիվ գործունեություն, որն ուղղված է դրա համար հատուկ հատկացված ժամանակում սահմանված դիդակտիկ նպատակի իրականացմանը: Որպես դիդակտիկ երեւոյթ՝ ինքնուրույն աշխատանքը, մի կողմից, դաստիարակչական խնդիր է, այսինքն. ինչ պետք է իրականացնի սովորողը, իր գործունեության առարկան, մյուս կողմից՝ համապատասխան գործունեության դրսևորման ձևը՝ հիշողություն, մտածողություն, ստեղծագործ երևակայություն, երբ սովորողը կատարում է ուսումնական առաջադրանք, որն ի վերջո տանում է սովորողին կամ ամբողջությամբ ձեռք բերելու իրեն նախկինում անհայտ նոր գիտելիքներ կամ արդեն ձեռք բերված գիտելիքների շրջանակը խորացնելու և ընդլայնելու համար:

Կան տարբեր տեսակի ինքնուրույն աշխատանքներ, օրինակ՝ ինքնուրույն աշխատանքի վերարտադրում՝ ըստ մոդելի; վերականգնողական-փոփոխական; էվրիստիկ; ստեղծագործական (հետազոտություն). Ինքնուրույն աշխատանքի ամենատարբեր տեսակները պարունակում են դրանց դասակարգումն ըստ կիրառման նպատակի՝ կրթական; վերապատրաստում; ամրագրում; կրկնվող; զարգացող; ստեղծագործական; վերահսկողություն.

Կան ինքնուրույն աշխատանքի տեսակների այլ դասակարգումներ, օրինակ՝ դասակարգում ըստ գիտելիքների աղբյուրի և մեթոդի՝ աշխատանք դասագրքի հետ; աշխատել տեղեկատու գրականության հետ; առաջադրանքների լուծում և կազմում; վերապատրաստման վարժություններ; էսսեներ և նկարագրություններ; գծագրերի, գծագրերի, գրաֆիկների առաջադրանքներ. Արդեն մի քանի տարի է, ինչ էս իմ աշխատանքում օգտագործում եմ մաթեմատիկայի դասերին գիտելիքների ստուգման և գնահատման կրեդիտային համակարգը, որը թույլ է տալիս սովորողներին տիրապետել ինքնուրույն աշխատանքի հմտություններին, մեծացնում է երեխաների ճանաչողական ակտիվությունը և որպես ուսուցիչ՝

հնարավոր է ավելի օբյեկտիվ գնահատել նրանց գիտելիքները: Իմ կողմից օգտագործվող կրեդիտային համակարգը ոչ միայն ենթադրում է կրեդիտ, այլ նախատեսում է դասերի համակարգի հատուկ կառուցում ամբողջ ուսումնասիրվող թեմայի համար, ինչպես նաև տարբեր տեխնիկայի կիրառում, որոնք թույլ են տալիս յուրաքանչյուր սովորողի ներգրավվել ակտիվ աշխատանքի մեջ:

Ավելի մեծ թեմա ուսումնասիրելուց առաջ սովորողներին պատմում են աշխատանքային պլանը՝ դասերի քանակը, ամփոփում, թե ինչ տեսակի դասեր են օգտագործվելու թեմայի ուսումնասիրության ժամանակ, դրանցից որով թեստեր են անցկացվելու: Սովորողները ծանոթանում են դասի յուրաքանչյուր տեսակի նպատակներին և խնդիրներին, դրա վրա ուսումնական գործունեության կազմակերպման ձևերին: Սա անհրաժեշտ է սովորողներին աշխատանքի նախապատրաստելու, ուսումնական գործընթացի ակտիվ մասնակից դարձնելու համար: Բացի այդ, այն երեխաներին սովորեցնում է պլանավորել սեփական գործունեությունը, աշխատանքի վերջնական նպատակը տեսնելու կարողությունը:

Սովորողների ակտիվ ինքնուրույն գործունեության սկզբունքը, որով էս առաջնորդվում են իմ աշխատանքում, պահանջում է ժամանակի հստակ հատկացում նոր նյութը բացատրելու համար: Գերադասելի է տեսական նյութը ներկայացնել բավականին մեծ չափաբաժիններով՝ դրանով իսկ արագ իրականացնելով տվյալ թեմայի խնդիրների լուծման համար անհրաժեշտ փաստերի բավականին ամբողջական համակարգ: Այսպես հայտնվեցին դաս-դասախոսություններ. Ի վերջո, դասախոսությունը՝ մաթեմատիկական մտքի հակիրճ և հստակ ներկայացման օրինակ, սովորեցնում է ապացույց, և ամենակարևորը՝ ինչպես գտնել այն: Անհնար է սովորողին սովորեցնել այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է կյանքում. հնարավոր է և անհրաժեշտ է սովորեցնել, թե ինչպես ինքնուրույն ձեռք բերել գիտելիքներ, կարողանալ դրանք կիրառել գործնականում, աշխատել գրքի հետ: Հայտնի է, որ գիտելիքը պետք է անընդհատ թարմացվի, որ դասին կարևոր է ոչ միայն և ոչ այնքան այն «փոխանցելը», այլ սովորել տեղեկատվություն քաղել տարբեր գրականությունից և, առաջին հերթին, դասագրքից: . Ուստի դասախոսությունների ժամանակ էս թողնում են «դատարկ» կետեր, որոնք սովորողները պետք է լրացնեն տանը: Առաջադրանքը կատարելիս նրանք պետք է դիմեն դասագրքին՝ բազմիցս վերադառնում են ուսումնասիրված նյութին, բայց ամեն անգամ նորովի են մոտենում դրան:

Դասախոսությունը սերտորեն կապված է այլ դասերի հետ, հիմնականում դասերի հետ, որտեղ ուսանողներն ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում ընդլայնում և խորացնում են իրենց գիտելիքները: Իմ դասախոսություններում ես օգտագործում եմ զվարճանքի տարրեր՝ կայուն ճանաչողական հետաքրքրություն ձևավորելու միջոցներից մեկը, որը դասի մի տեսակ հուզական թուլացում է և օգնում է մոբիլիզացնել սովորողների ուշադրությունն ու կամային ջանքերը:

Որպես կանոն, տեսական բովանդակությունը հետո իրականացվում է ուսումնական ինքնուրույն աշխատանք, որի իմաստը նոր նյութի բացատրության ընթացքում ուսուցչի կողմից տրված առաջադրանքների ինքնուրույն կատարումն է: Նման աշխատանքների նպատակն է հետաքրքրություն զարգացնել ուսումնասիրվող նյութի նկատմամբ, յուրաքանչյուր սովորողի ուշադրությունը գրավել ուսուցչի բացատրածի վրա: Այստեղ անհասկանալին անմիջապես պարզ է դառնում, ի հայտ են գալիս դժվար պահերը, զգացվում են գիտելիքների բացերը, որոնք խանգարում են ամուր յուրացնել ուսումնասիրվող նյութը: Նման աշխատանքը հիմնականում կազմված է վերարտադրողական խնդիրներից:

Քանի որ ինքնուրույն դասավանդման աշխատանքն իրականացվում է նոր նյութի բացատրության ժամանակ կամ բացատրությունից անմիջապես հետո, դրանց անմիջական ստուգումը հստակ պատկերացում է տալիս, թե ինչ է կատարվում դասում, ինչ աստիճանի է սովորողների կողմից նոր նյութի ըմբռնումը ամենավաղ փուլում՝ իր ուսումնասիրության:

Շատ հաճախ եմ մաթեմատիկական թելադրություններ անում: Սրանք մի տեսակ շերտ են, որոնք ախտորոշիչ դեր են խաղում նյութի յուրացման գործում: Միանգամից պարզ է դառնում, թե ով և ինչպես է սովորել նյութը, ինչին է պետք ուշադրություն դարձնել: Տեսական նյութն ուսումնասիրելուց հետո սովորողներին նախապես տալիս եմ հսկիչ հարցեր՝ թեստին պատրաստվելու համար:

Այս համակարգը թույլ է տալիս ավելի շատ ժամանակ տրամադրել խնդիրների լուծմանը: Ինչպես գիտեք, խնդիրների լուծումը ներառում է բարդ մտավոր գործունեություն: Այն յուրացնելու համար անհրաժեշտ է, առաջին հերթին, հստակ պատկերացում ունենալ առարկաների և էության մասին, և երկրորդ՝ նախապես տիրապետել այս գործունեությունը կազմող տարրական գործողություններին: Եվ, վերջապես, պետք է իմանալ դրա իրականացման հիմնական մեթոդները և

կարողանալ օգտագործել դրանք: Ունենալով տեսական հիմք՝ խնդիր լուծելիս սովորողն անմիջապես որոնում է մաթեմատիկայի ընդհանուր դրույթների հաջորդականությունը (սահմանումներ, թեորեմներ, կանոններ, բանաձևեր) և լուծում գտնում: Ավելին, յուրաքանչյուր սովորող փորձում է ինքնուրույն ու յուրովի լուծել խնդիրը:

Ինքնուրույն լուծված խնդրի համար տալիս են «5» նշանը: Եթե սովորողը համակարգված չի սովորում, ստացված «4» կամ «5» գնահատականը կարող է կորչել այլ գնահատականների շարքում: Բայց միևնույն ժամանակ լավ գնահատականը կարող է երեխայի մեջ արթնացնել ինքնավստահություն, ինքնահարգանք և ավելի լավ սովորելու ցանկություն: Իսկ եթե համեմատենք հանրահաշվի և երկրաչափության գնահատականները, ապա վերջիններս հաճախ ավելի բարձր են: Ես միշտ բարձր գնահատականներ եմ տալիս ոչ ստանդարտ լուծման, համարձակ մտքի, խելացի հարցի համար:

Տղաների հետ բարդ խնդրի հետ առնչվելիս ես սովորաբար առաջարկում եմ ավելի պարզ խնդիրներ՝ բանալիներ (ես դրանք անվանում եմ առանցքային), որոնցից յուրաքանչյուրը դիտարկվածի տարրն է: Եթե դրանք լուծված են, ապա բարդ խնդրի նկատմամբ մոտեցում է բացվում: Հասնելով ավելի բարձր մակարդակի, սովորողներն իրենք են սկսում բարդ խնդիրների բանալիներ գտնել:

Թեմայի ուսումնասիրության երկրորդ փուլում մենք ավելի լուրջ խնդիրներ ենք լուծում: Ես ոչ մեկին չեմ կանչում գրատախտակի մոտ, ուշադիր հետևում եմ աշխատանքին, ուշադրություն եմ հրավիրում այն սխալների վրա, որոնք հասցրել եմ նկատել: Պարզ է դառնում. պատճառն այն է, որ լուսաբանված նյութից մոռացվել է մի կարևոր կետ. Ես խնդրում եմ սովորողներից մեկին գալ գրատախտակի մոտ և սկսել լուծումը: Դասը ընթանում է արագ տեմպերով, դասարանին հաջողվում է լուծել առնվազն 3-4 խնդիր, իսկ ուժեղ սովորողներն էլ ավելին են լրացնում: Շատ կարևոր է, որ բոլոր առաջադրանքները կազմեն վարժությունների ամբողջական համակարգ՝ ստորադասվող մեկ գաղափարի, որը մտահղացել է դասին նախապատրաստվելիս:

Թեստից առաջ խորհրդատվական դաս եմ տալիս; տեղի է ունենում ոչ միայն այս թեմայի վերաբերյալ սովորողների գիտելիքների բացերի վերացում, այլև համախմբում, այլ հարցերի կրկնություն: Թեստին ես միշտ բարդության բարձր մակարդակի լրացուցիչ առաջադրանք եմ տալիս, որի համար տալիս եմ առանձին գնահատական:

Արդյունքում երեխաների մոտ աճում է հետաքրքրությունը առարկայի նկատմամբ և ինքնագնահատականը:

Թեստն անցկացնում են երկու (զույգ) դասաժամով, սովորողներին առաջարկում են տարբեր մակարդակների առաջադրանքներ: Ես տալիս եմ «5» գնահատականը, եթե ուսանողը պատասխանել է տոմսի ամբողջ տեսությանը (ներառյալ թեորեմների ապացույցները), «4» - եթե պատասխանում եղել են աննշան թերություններ: «3»-ը գնահատելու համար անհրաժեշտ է ձևակերպել թեորեմների բոլոր սահմանումները և ձևակերպումները: Սովորողն ինքն է ընտրում, ըստ իր հնարավորությունների, ինչ պատասխանել: Եթե նա համաձայն չէ գնահատականի հետ, ապա կարող է վերահանձնել թեստը նշանակված մեկ այլ օր: Որոշակի ժամկետում թեստային աշխատանքին բացասական գնահատական չեմ տալիս, որպեսզի սովորողը հանգիստ ավարտի բաց թողածը: Երբ սովորողները վարժվում են աշխատել այս համակարգով, սովորելու խթանը բավականին կտրուկ փոխվում է. վատ գնահատական ստանալու վախն այլևս չի կախված երեխայի գլխին, նա սկսում է սովորել պլանավորել իր գործունեությունը, տեսնել աշխատանքի վերջնական նպատակը. բաշխել ուժերը բավական երկար ժամանակով և հասնել սահմանված նպատակին.

Նման աշխատանքի արդյունքում ձեռք են բերվում պարտադիր ուսուցման արդյունքներ, մինչդեռ ուշադրություն է դարձվում յուրաքանչյուր աշակերտի վրա: Չնայած թեստերի կազմակերպման դժվարություններին, ես աջակցում եմ այս համակարգին, քանի որ այն արդյունավետ միջոց է ուսուցման որակը բարձրացնելու, սովորողների հետաքրքրությունը կրթական աշխատանքի և նրանց գործունեության նկատմամբ մեծացնելու համար: Թույլ սովորողի համար թեստը իր համար իրագործելի նպատակ է դնում՝ իմանալ թեորեմների և սահմանումների բոլոր ձևակերպումները, որոնք կարող են կիրառվել խնդիրների լուծման համար, սովորել, թե ինչպես լուծել օժանդակ խնդիրները դրանց օգնությամբ: Ուժեղ սովորողների համար կրեդիտը նույնպես օգտակար է, քանի որ ամբողջ բաժնում տեսության իմացությունը կօգնի նրանց հաղթահարել այս հատվածի ցանկացած խնդիր: Այսպիսով, սովորողները զարգացնում են ինքնուրույնությունը, մեծացնում հետաքրքրությունը առարկայի նկատմամբ, ինքնավստահություն:

Ավագ դպրոցի սովորողներին միջին մակարդակում թեստեր անցկացնելու մեջ ներգրավելը թույլ է տալիս լուծել միանգամից երկու մանկավարժական խնդիր. Այս

համակարգը, մի կողմից, խրախուսում է ավագ դպրոցի աշակերտներին կրկնել համապատասխան նյութը, քանի որ դժվար է առանց նախապատրաստվելու սովորողին հարցազրույց տալ և օբյեկտիվ գնահատել: Մյուս կողմից, միջին մակարդակի սովորողներն ավելի մանրակրկիտ ուսումնասիրում են նյութը, քանի որ ամաչում են ավագ դպրոցի աշակերտների առաջ վատ պատրաստվածությունն ցույց տալ: Աշխատանքի այս ձևը զարգացնում է սովորողների ակտիվ համագործակցությունը, նպաստում բարի կամքի մթնոլորտի ստեղծմանը, փոխօգնության կրթությանը, պատասխանատու վերաբերմունքի ձևավորմանը ոչ միայն նրանց ուսման, այլև մյուս երեխաների հաջողության համար:

Ստեղծագործական ինքնուրույն աշխատանքը նպաստում է առարկայի նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորմանը, սովորելու նկատմամբ դրական վերաբերմունքի ձևավորմանը և մաթեմատիկական մտածողության զարգացմանը: Ստեղծագործական աշխատանք կատարելու ընթացքում սովորողը սովորում է իր համար բացահայտել ուսումնասիրված երևույթների նոր կողմերը, արտահայտում է իր դատողությունները՝ հիմնվելով անձնական փորձի կիրառման և նախնական տվյալների վերլուծության վրա, գտնում է խնդրի լուծման ճանապարհը. ապացուցել թեորեմը և եզրակացություններ անել: Ստեղծագործական աշխատանքը տեղի է ունենում հետևյալ ձևով.

Ա) խնդրի լուծումը և թեորեմն սովորողի համար ոչ ստանդարտ, նոր ձևով ապացուցելը.

բ) խնդիրների լուծումը մի քանի ձևով.

գ) սովորողների կողմից առաջադրանքների, օրինակների կազմում.

դ) հաշվետվություններ, սովորողների ներկայացումներ և այլ աշխատանքներ:

Ուսումնական գործընթացի բաղադրիչներից է սովորողների տնային աշխատանքը: Տնային առաջադրանքները կատարելու ընթացքում սովորողները կրկնում և համախմբում են դասում ձեռք բերած գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները: Տնային աշխատանքը խթանում է պատասխանատվության զգացումը, ձևավորում ինքնակրթության հմտություններ: Տնային աշխատանքների ծավալն ու բնույթը յուրաքանչյուր առանձին դեպքում որոշվում է ուսումնասիրվող նյութի հատվածի ուսումնական պլանով:

Յուրաքանչյուր սովորողի գիտելիքների իրական մակարդակի որոշումը, այն նպատակադրելով առավելագույնս օգտագործել և զարգացնել սեփական կարողությունները, ոչ միայն տալիս է գիտելիքի իրական պատկեր, այլև հնարավորություն է տալիս սովորողին դրանք օբյեկտիվորեն գնահատել: Ես կցանկանայի ասել, որ ընդունված մեթոդաբանությունը նպաստում է սովորողների բոլոր կատեգորիաների, ներառյալ ուժեղների, վերապատրաստման մակարդակի բարձրացմանը, ժամանակի ընթացքում հանգեցնում է այն սովորողների համամասնության աճին, ովքեր կարող են հաղթահարել բարդության բարձր մակարդակի առաջադրանքները: . Կարևոր է նաև, որ ձևավորված բոլոր հմտությունները օգտակար կլինեն դպրոցների շրջանավարտներին հետագա տարիներին, երբ նրանք կսովորեն հատուկ ուսումնական հաստատություններում:

Ինքնուրույնության և ինքնուրույն աշխատանքի միջև գոյություն ունի սերտ կապ: Ինքնուրույն աշխատանքը մի կողմից արդեն ձեռքբերված ինքնուրույնության արտահայտումն է, մյուս կողմից՝ ինքնուրույնության զարգացմանը նպաստող միջոց: Այսինքն՝ ինքնուրույն աշխատանքը նպաստում է ինքնուրույնության ձևավորմանը՝ որպես անհատ որակ: Ինքնուրույն աշխատանքները զարգացնում են սովորողների տրամաբանությունը, ճանաչողությունն ու ակտիվությունը:

Գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները զարգանում են ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում:

Ինքնուրույնության բարձր մակարդակը մատնանշում է մարդու սեփական ուժերի հանդեպ վստահությունը, ինքնագիտակցության և հետևաբար, նաև հավակնությունների բավարար մակարդակի առկայությունը: Սակայն, նման որակը դատարկ տեղում չի ձևավորվում. Հանրակրթական համակարգից պահանջվում է մշակել ինքնուրույնության կայացմանը սատարող ռազմավարություն և իրացնել այն ինչպես կրթության բովանդակությամբ ու գնահատման համակարգով, այնպես էլ ուսուցման տեխնոլոգիաներով:

Ինքնուրույնության ձևավորման նախապայմանը ազատությունն է: Որպեսզի սովորողը ինքնուրույն ուսումնական գործունեություն ծավալի, նրան անհրաժեշտ է այդ հնարավորությունը տալ: Կրթության յուրաքանչյուր հաջորդ աստիճանում սովորողների ազատության սահմանները պիտի ավելի ընդարձակվեն:

Ինքնուրույնությունը կարող է ձևավորվել միմիայն համապատասխան գործունեության պրոցեսում: Եթե երեխային սովորեցնում ենք պարտադրաբար, եթե նրան ուսումնական գործունեության ազատություն, սխալվելու և սեփական սխալների հիման վրա ճշմարիտ ճանապարհ դուրս գալու իրավունք չենք տալիս, երբեք նրանից ինքնուրույն մարդ չի ձևավորվի: Եթե երեխան շատ թե քիչ խելացի է՝ կարող է լավ կատարել հանձնարարություններ, իսկ ապա ստեղծագործաբար աշխատել, խնդիր դնել, ծրագիր ու պլան կազմել և ինքնուրույն իրականացնել դրանք՝ ի վիճակի չէ. Նա չունի ինքն իր հանդեպ այդ վստահությունը: Պարտադրանքը սպանում է մարդու մեջ աշխարհի հանդեպ ամեն մի հետքերություն: Չկա հետքերություն՝ չկա կայուն ուսումնական մոտիվացիա, որը հիմնարար գիտելիքներ ձեռք բերելու գլխավոր երաշխիքն է:

Ինքնուրույնության գաղափարի համատեքստում ուսուցչի համար կարևոր խնդիր է դառնում ուսուցման գործընթացն աստիճանաբար ինքնուսուցման գործընթացի վերածելը:

Ինքնուրույն ուսումնական աշխատանքներ լավագույնս կարելի է իրականացնել ուսուցման գործընթացը մասնակիորեն հետազոտական գործընթացի վերածելով: Ուսումնական աշխատանքները, որ կատարում է սովորողը դպրոցում կամ տանը, պետք է ունենան իրենց մեջ հետազոտական գործունեության տարրեր և այդօրինակ գործունեության չափաբաժինը կրթության յուրաքանչյուր հաջորդ աստիճանում համապատասխան չափով ավելանա:

Ուսումնահետազոտական գործունեությունը ենթադրում է սովորողի ստեղծագործական ընդունակությունների արթնացում ու ակտիվացում: Ուսումնառությունը հետևողականորեն վերածելով ակտիվ ստեղծագործական աշխատանքի հանրակրթական դպրոցը դրանով իսկ պայմաններ կստեղծի այսպես կոչված ստեղծագործ (կրեատիվ) անձի ձևավորման համար, ինչը բոլոր ժամանակներում (և մեր ժամանակներում՝ առավել ևս) համարվել ու համարվում է անձի ամենակարևոր որակը: Ստեղծագործական ակտիվության չափանիշներ կարող են համարվել ինտելեկտուալ նախաձեռնության դրսևորումը, օպտիմալ մոտիվացիայի առկայությունը, ստեղծագործական ընդունակությունների և կարողությունների զարգացման մակարդակը, ինքնուրույնության դրսևորումը և ուսումնախմացական գործունեության ինքնակազմակերպման ընդունակությունը:

Մանկավարժները հաճախ առարկում են, թե երեխան հասունացած չէ ինքնուրույնության համար և իրեն նվիրած ազատությունը կարող է չարաշահել՝ մատնվել անգործության: Այստեղ ճշմարտության մի աննշան բաժին կա: Բայց դպրոցի խնդիրն էլ հենց օգնելն է սովորողին գիտակցել ազատության ու պատասխանատվության դիալեկտիկան: Անառարկելի ճշմարտություն է, որ ազատությունը սովորում են գնահատել ազատ ապրելու պայմաններում, մտածել, պրոբլեմներ հաղթահարել սովորում են դրանք լուծելով, ինքնուրույնություն սովորում են նման գործունեություն իրականացնելով, ի վերջո՝ մտածել սովորում են մտածելով, ստեղծագործական գործունեության մեջ ներգրավվելով:

Սովորողների ինքնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերը

Փորձը ցույց է տալիս, որ՝

- Ճիշտ կազմակերպված ինքնուրույն աշխատանքը պարբերաբար անցկացնելով՝ սովորողներն առավել խորը և ճկուն գիտելիքներ են ձեռք բերում, քան ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքների հաղորդման դեպքում:
- Ըստ դիդակտիկական նպատակի և բովանդակության տարատեսակ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպումը նպաստում է սովորողների ճանաչողական և ստեղծագործական ունակությունների, մտածողության զարգացմանը:
- Ինքնուրույն աշխատանքի անցկացումն ըստ մանրամասն մշակված մեթոդիկայի՝ արագացնում է սովորողների՝ գործնական կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը, իսկ այն իր հերթին դրականորեն է ազդում ճանաչողական կարողությունների և հմտությունների ձևավորման վրա:
- Ժամանակի ընթացքում դասերին ինքնուրույն աշխատանքի պարբերաբար կազմակերպման և տրված առարկայից տրվող տնային աշխատանքների բազմազան տեսակների հետ դրա համապատասխանեցման դեպքում մշակվում է ինքնուրույն աշխատելու հիմնարար կարողությունները:

Վերը գրվածից պարզ է դառնում, թե որքան մեծ նշանակություն ունի ինքնուրույն աշխատանքը կրտսեր դպրոցականների ուսուցման գործընթացում: Տարրական դասարաններում գործունեություն ծավալելու կարողության ձևավորումը, իսկ այն հնարավոր է իրականացնել սովորողների ինքնուրույն գործունեության արդյունավետ կազմակերպման միջոցով: Ինչպես ցույց են տվել

ուսումնասիրությունները, սովորողների ինքնուրույն աշխատանքն ունի որոշակի կառուցվածք: Այն իր մեջ ներառում է վեց հիմնական փուլեր.

1. կազմակերպչական. Սա երեխաների աշխատանքային միջավայրի նախապատրաստումն է:
2. բառարանների, հուշաթերթիկների բաշխում, որոնք անհրաժեշտ կլինեն աշխատանքի ընթացքում: Աշխատանքային միջավայրի նախապատրաստումը կարևորագույն պայման է արդյունավետ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման համար:
3. նախապատրաստական. Այս փուլում ուսուցիչը սովորեցնում է կամ մեկ անգամ ևս հիշեցնում է երեխաներին հանգիստ նստել, չխանգարել իր ընկերներին, պահպանել լռություն և կարգուկանոն, ուշադիր աշխատել, ինքնաստուգում կատարել և այն, այսինքն՝ այն ամենը, ինչը կապահովի աշխատանքի արդյունավետությունը:
4. կողմնորոշիչ. Այս փուլում ուսուցիչը սովորեցնում է առաջադրանքի բովանդակությունը: Նա ստանալով առաջադրանք՝ ընթերցում կամ վերընթերցում է պայմանը, դիտարկում է առարկան կամ գծագիրը, ընթերցում է տեքստը և այլն: Այս փուլի ընթացքում սովորողն իմաստավորում է առաջադրանքը, առանձնացնում է, թե ինչ է տրված, թե ինչ պետք է իմանալ կամ կատարել, ինչպիսի գիտելիքներ և գործողություններ են պահանջվում աշխատանքի կատարման համար: Երեխաները ծանոթանում են հուշաթերթիկի բովանդակությանը: Բացի դրանից, այս փուլում, ուսուցիչը կարող է բաշխել աշխատանքի պլանը: Պլանը կարելի է գրառել նաև գրատախտակին: Գրատախտակին փակցվում է նաև թեմայի շուրջ մշակված պաստառները, սխեմաները և այլն: Այս փուլում ձևավորվում է ուսումնական աշխատանք ծավալելու կարևորագույն կարողություններից մեկը՝ աշխատանքի համար կարևոր նյութեր ընտրելու կարողությունը:
5. հիմնական փուլ. Այս փուլում կատարվում է ինքնուրույն աշխատանքը:
6. ամփոփիչ փուլ. Այս փուլում կատարվում է անցուդարձ: Ուսուցիչը գնահատում է, քննարկում է, վերլուծում ամբողջ դասարանի աշխատանքի ընթացքը, արդյունքները:

Նպատակահարմար է առաջադրանքի կատարման ստուգման համար առանձնացնել ևս մեկ կառուցվածքային փուլ՝ 7. ստուգիչ փուլ, որի ընթացքում աշակերտը կատարելով առաջադրանքը՝ ինքն իր սեփական նախաձեռնությամբ ստուգում է իր աշխատանքը և գնահատում այն, այսինքն՝ իրականացնում է ինքնաստուգում և ինքնավերահսկում:

Կազմակերպելով սովորողների ինքնուրույն աշխատանքը՝ ուսուցիչը պետք է կարողանա պատասխանել հետևյալ հարցերին.

- Տվյալ ուսումնական նյութի ուսումնասիրման գործընթացի որ փուլում է նպատակահարմար կազմակերպել ինքնուրույն աշխատանքը,
- ինքնուրույն աշխատանքի ինչ տիպ է անհրաժեշտ ընտրել և կիրառել գիտելիքների յուրացման տվյալ փուլում:

Ինքնուրույն գործունեության կազմակերպումն ու անցկացումը պահանջում է հատուկ մոտեցում: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է մանրամասն մշակել դասի պլանը, որոշել ինքնուրույն աշխատանքի տեղը դասի ընթացքում, բովանդակությունը, դրա կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները: Միայն այս դեպքում ինքնուրույն աշխատանքը արդյունավետ կընթանա: Ընդ որում, մանկավարժը պետք է նախատեսի աշխատանքի բարդության մակարդակը, ծավալը, հնարավոր սխալները, դժվարությունները, որոնք կարող են ծագել երեխաների մոտ՝ այդ աշխատանքի կատարման ընթացքում: Ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ընթացքում անհրաժեշտ է մտորել նաև սովորողներին ցուցաբերվող օգնության և ստուգման ձևերի մասին: Հատկապես տարրական դասարաններում ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման նպատակով անհրաժեշտ է կիրառել բազմազան մեթոդական երաշխավորություններ , հուշաթերթիկներ: Դրանք նպաստում են արագ յուրացնել գործողությունների որոշակի հաջորդականություն կատարելու և սեփական գործունեությունը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ կարողությունները:

Ինքնուրույն աշխատելու կարողությունները մշակվում են նպատակաուղղված վարժությունների և աստիճանաբար բարդացող առաջադրանքների միջոցով: Մինչ ինքնուրույն աշխատանքի համար առաջադրանքներ տալը, այդ առաջադրանքների տեսակները յուրացվում են նախապես ուսուցչի հետ միասին կատարվող աշխատանքների միջոցով: Այնուհետև առաջադրանքների այս կամ այն մասը կատարում են սովորողները, և , վերջապես, նրանք հնարավորություն են ստանում

ամբողջ առաջադրանքը կատարել ինքնուրույն: Ուսուցիչը պետք է որոշի առաջադրանքների տեսակը, դրա տեղը դասի ընթացքում, բացատրի նպատակը և կատարման քայլերի հաջորդականությունը, հետևի սովորողների աշխատանքին՝ անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելով օգնություն առանձին սովորողներին: Աշխատանքի ստուգումը ևս կատարվում է ուսուցչի ղեկավարությամբ: Վերջինս արդյունքների քննարկմանը մասնակից է դարձնում ամբողջ դասարանին:

Կրտսեր դպրոցականները բարձր են գնահատում իրենց աշխատանքը, եթե դրա վրա նրանք ծախսել են շատ ժամանակ, ջանքեր՝ անկախ այն բանից, թե ինչ են ստացել արդյունքում: Ուրիշ երեխաների աշխատանքին նրանք առավել քննադատաբար են մոտենում, քան իրենց սեփականին: Այս կերպ երեխային սովորեցնում են գնահատել ոչ միայն իրենց աշխատանքը, այլև համադասարանցիների աշխատանքը՝ բոլորի համար ընդհանուր կարոններով: Հաճախ օգտագործվում են այնպիսի հնարներ, ինչպիսիք են օրինակ՝ պատասխանների կոլեկտիվ քննարկումը: Այս հնարները դրական էֆեկտ են թողնում տարրական դպրոցում:

Ուսումնական գործունեությունն, ունենալով բարդ կառուցվածք, անցնում է կայացման երկարատև ուղի: Նրա զարգացումը շարունակվում է ամբողջ դպրոցական կյանքի ընթացքում, բայց հիմքերը դրվում են ուսուցման սկզբնական տարիներին: Դպրոցական ուսուցանումը տարբերվում է ոչ միայն երեխայի գործունեության հատուկ սոցիալական նշանակալիությամբ, այլև մեծերի օրինակների և գնահատականների հետ հարաբերությունների միջնորդավորվածությամբ: Այս առանձնահատկությունները, ինչպես նաև ուսումնական գործունեության յուրահատկությունը ազդում են երեխայի հոգեկան ֆունկցիաների, անձնային կազմավորումների, կամային վարքի զարգացմանը:

Ուսումնական գործընթացի նպատակադրումը ձևավորվում է ուսումնաճանաչողական դրդապատճառներով, որոնց թվին են պատկանում ուսումնական գործողությունների ընդհանրացված եղանակներ ձեռք բերելու դրդապատճառները:

Ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնում են ոչ թե մեխանիկորեն սերտած ինտեգրացված տեղեկություններով, այլ միջառարկայական կապերով: «Ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է ոչ թե ինտեգրացում, այլ

ուսումնական առարկաների ընթացակարգային կորդինացում միջառարկայական կապերի, որոնք արտացոլում են բնության և հասարակության մեջ առկա կապերը»:

Ուսումնական գործընթացի կառուցվածքի կարելորագույն բաղադրամասերը կազմում են ուսումնաճանաչողական դրդապատճառները, ուսումնական պահանջմունքները: Դրանք եւ կազմում են հիմքը, որի ձեւավորումը ուսուցման հիմնական խնդիրներից մեկն է: Ուսուցման հետագա հաջողությունն առաջին հերթին պայմանավորված է նրանով, թե որքանով են դեռեւս տարրական դասարաններում ձեւավորվել այդպիսի դրդապատճառներ: Եթե ուսուցչին հաջողվում է ձեւավորել նման դրդապատճառներ, ապա դրանք, ստանալով նոր բովանդակություն, նպաստում են գործունեության այն ընդհանուր դրդապատճառների ձեւավորմանը, որոնք կապված են դպրոցական դիրքորոշման հետ:

Մասնագիտական-մեթոդական որակների զարգացման դասընթացների անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նաև այն հանգամանքով, որ անընդհատ ձևավորվում են նոր ուսումնամեթոդական համալիրներ, ստեղծվում են ուսումնական նոր ծրագրեր, դասագրքեր, ուսումնաօժանդակ տարատեսակ նյութեր և միջոցներ: Մատչելի են դարձել տեղեկատվական թվային տեխնոլոգիաները՝ բջջային հեռախոս, թվային ձայնագրիչ, թվային ֆոտոխցիկ, համակարգիչ:

Ուսումնաճանաչողական դրդապատճառները տարբերվում են ճանաչողական հետաքրքրություններից նրանով, որ դրանք ոչ թե պարզապես ուղղված են շրջապատող իրականության երևույթների մասին տեղեկատվության ձեռքբերմանը, այլ ուսումնասիրվող ուսումնական առարկայի կոնկրետ բնագավառում անհրաժեշտ գործողության եղանակների յուրացմանը:

Առաջին հերթին այս տարիքի երեխաները շատ հետաքրքրասեր են: Նրանք գտնում են ավելի շատ բան իմանալ բնական երևույթների, մարդկանց ու շրջապատող աշխարհի մասին: Այդ պատճառով էլ նրանք բազմաթիվ ու բազմապիսի հարցեր են տալիս ուսուցիչներին, ծնողներին ու ծանոթներին: Նրանց այս հասկությունը, եթե խելացի ուսուցչի կողմից ճիշտ ուղղություն ստանա, ապա կարող է դառնալ նրանց մտահորիզոնի և գիտելիքների ընդլայնման հոգեբանական հիմք: Կրտսեր դպրոցականների մյուս բնորոշ գիծը նրանց հուզական բարձր գրգռվածությունն է: Ուսուցչի հուզիչ խոսքը, վառ գույները, դիտած կինոնկարը, կարդացած հեքիաթը ամբողջությամբ գրավում, կլանում են երեխաներին: Սրան հակառակ երկար ու

ձանձրալի խոսքային չոր շարադրանքը, խրատական քարոզները հոգնեցնում, շեղում է նրանց ուշադրությունը:

Կրտսեր դպրոցականների ուսումնական գործունեությունն ունի որոշակի կառուցվածք, որն ըստ Դ.Բ. Էլկոնինի՝ ունի հետևյալ բաղադրամասերը՝

1. ուսումնաձանաչողական դրդապատճառներ,
2. ուսումնական խնդիրներ,
3. ուսումնական գործողություններ,
4. վերահսկողություն,
5. գնահատում:

Ըստ ինձ՝ այս կառուցվածքը լիարժեք չէ. կառուցվածքից դուրս են մնացել ուսման նկատմամբ պահպանջմունքները եւ նպատակադրումը, որն անպայման պետք է մտնի կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեության համակարգի մեջ:

Այսինքն, ըստ ինձ, կրտսեր դպրոցականի ուսումնական գործունեության կառուցվածքը հետևյալն է՝

1. ուսումնական պահանջմունքներ,
2. ուսումնաձանաչողական դրդապատճառներ,
3. ուսման նպատակադրություն,
4. ուսումնական խնդիրներ,
5. վերահսկողություն,
6. գնահատում:

Այս բաղադրամասերից յուրաքանչյուրն ունի իր առանձնահատկությունները, որոնք նույնպես դարձել են հոգեբանների եւ մանկավարժների հետազոտության առարկա:

Ուսումնական գործունեության կառուցվածքի կարեւորագույն բաղադրամասերը կազմում են ուսումնաձանաչողական դրդապատճառները, ուսումնական պահանջմունքները: Դրանք եւ կազմում են հիմքը, որի ձեւավորումը ուսուցման հիմնական խնդիրներից մեկն է: Ուսուցման հետագա հաջողությունն առաջին հերթին պայմանավորված է նրանով, թե որքանով են դեռեւս տարրական դասարաններում ձեւավորվել այդպիսի դրդապատճառներ: Եթե ուսուցչին հաջողվում է ձեւավորել նման դրդապատճառներ, ապա դրանք, ստանալով նոր բովանդակություն, նպաստում են գործունեության այն ընդհանուր դրդապատճառների ձեւավորմանը, որոնք կապված են դպրոցական դիրքորոշման հետ:

Ուսումնաճանաչողական դրդապատճառները տարբերվում են ճանաչողական հետաքրքրություններից նրանով, որ դրանք ոչ թե պարզապես ուղղված են շրջապատող իրականության երեւոյթների մասին տեղեկատվության ձեռքբերմանը, այլ ուսումնասիրվող ուսումնական առարկայի կոնկրետ բնագավառում անհրաժեշտ գործողության եղանակների յուրացմանը:

Եզրակացություն

Ե՛վ ուսուցիչները, և՛ սովորողները պետք է հարգեն միմիյանց: Ավելի կողմ եմ ընկերական հարաբերություններին սովորողների և ուսուցիչների միջև, բայց եթե սովորողները և ուսուցիչները կողմ չեն այդպիսի հարաբերություններին՝ կարող են հարաբերությունները լինել ավելի գործնական: Երկու դեպքերում է լինի հեռավորություն ուսուցչի և սովորողի միջև: Ո՛չ ուսուցիչները, ո՛չ սովորողները իրավունք չունեն խառնվել միմիյանց անձնական գործերին: Ուսուցիչը չպետք է վատ վերաբերվի սովորողին միայն այն պատճառով, որ նա փոխել է իր խումբը, չպետք է պարտադրի, ստիպի կատարել որևէ աշխատանք, որը ծրագրից դուրս է, միայն իր օգտի համար: Նաև ուսուցիչները չպետք է ստիպեն գնալ որևէ ճամփորդության, որպեսզի իր համար նյութեր գրեն:

Սովորողը պետք է ժամանակին ներկայացնի տրված աշխատանքները, հարգալից վերաբերվի ուսուցիչների հետ, պատրաստ ներկայանա դասին, մասնակցի ծրագրով տրված քննարկումներին, հետևել պայմանագրով նշված պայմաններին:

Սովորողները պարտավոր են ժամանակին ներկա գտնվել դասերին, գործնական աշխատանքներին և սեմինարներին: Նրանք պետք է պահպանեն կարգապահության ոգին դպրոցում և համագործակցեն իրենց իշխանությունների հետ որ բոլոր գործողություններն իրականացվում են բնականոն և կանոնավոր դպրոցի տարածքում:

Պաշտպանության իրավունք ռիսկային իրավիճակներում Պետք է իմանալ և բացատրել ինձ, թե ինչ է կատարվում և օգնել ինձ դուրս գալ այս իրավիճակից: Օրենքի առջև որպես անձի հավասար ճանաչում: Պետք է հարգել ուրիշներին և վերաբերվել նրանց որպես հավասար քաղաքացիների:

Յուրաքանչյուր սովորող ոչ միայն կարող է ստանալ, այլև իրավունք ունի ապահովելու, որ այն լինի ամբողջական, որակյալ և, որ ամենակարևորը, անվտանգ է երեխայի առողջության համար: Դպրոցում առողջ մթնոլորտի պահպանումը շատ կարևոր է, և որպեսզի դա լինի, անհրաժեշտ է պահպանել որոշակի պայմաններ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Լ. Թորքոմյան, «Մանկավարժական հիմունքներ»
2. Բաբանսկի հատոր առաջին
3. Ա. Հովհաննիսյան, Կ. Հարությունյան, Ս. Խրիմյան և ուրիշներ, «Համագործակցային ուսուցում ձեռնարկ», 2006թ
4. Սերգեյ Մանուկյան Ընդհանուր մանկավարժագիտություն- 2005թ.
5. Ամիրջանյան Զրույցներ սկսնակ ուսուցչի հետ
6. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика, 2009